

Майчина сълза

Ангел Карадийчев

Заромоля дребен есенен дъждец. Жълтият листак в градината светна. Големите гроздови зърна под лозницата набъбнаха и кожицата им взе да се пука. Наведе моравото димитровче цветове над търкулнатото в шумата пукнато гърне.

Сви се малкото птиче лястовиче в дъното на гърнето и затрепери от студ и мъка. Всички си отдоха. Отлетяха на юг неговите две сестричета. Изгуби се майчицата му в топлите страни. Кой ще го стопли в тая дъждовна нощ? Оставиха го само в дъното на гърнето, защото беше сакато и не можеше да лети. През лятото избухна пожар в къщата, под чиято стряха майка му беше свила гнездо. Докато старата лястовичка смогна да грабне рожбата си от огъня, един

въглен падна в гнездото и парна лястовичето по дясното крило. Голото пиле примря от болка. Когато се свести, то видя, че се намира в ново гнездо, а над него седи майка му с клюмнала глава. Найнапред се опита да раздвижи крилца, но не можа, защото дясното, изгореното крило беше изсъхнало.

Търкулна се лятото. Потъмняха гроздовите зърна. Пукнаха се пъпките на димитровчетата в градината. Почнаха да се събират лястовичките по телеграфните жици. Те се готвеха за път. Жиците заприличаха на броеници. Една сутрин старата лястовичка смъкна своята саката рожба в градината и рече:

– Мило дете, ние днес ще заминем на юг. Ти не можеш да летиш. Затуй ще останеш тука, ето в онуй гърне съм ти нагласила мека перушина. Там ще лежиш. А когато огладнееш, излез навън и си клъвни нещо. Цялата градина е зарината с плод. Виж какво хубаво димитровче е склонило чело над входа на гърнето. Ти не тъгувай. Напролет ние пак ще се върнем.

– Благодаря, майчице, дето си се погрижила за мене! – промълви сакатото лястовиче и за да скрие сълзите си, навря главица под крилото на майка си и притихна.

Всички си отидоха. Занизаха се мрачни дни. Заваля дребен дъждец. Наквасеното димитровче тежко отпусна цвят над гърнето. Една дъждовна капка се търкулна по най-долния листец на цвета и се нагласи да падне.

– Ах, колко съм уморена! – въздъхна тя.

– Откъде идеш? – попита любопитно лястовичето.

– Остави се. Голям път изминах. Ида от Великия океан. Там се родих. Аз не съм дъждовна капка: аз съм Сълза.

– Сълза ли? Каква сълза? – надигна се тревожно лястовичето.

– Майчина. Историята на моя живот е къса. Преди девет дена уморена и насълзена лястовичка кацна върху мачтата на един голям океански параход. Аз стоях в дясното око на кахърната птичка. Океанът ревеше. Духаше силен вятър. С немощен глас продума лястовичката на вятъра:

– Братко Ветре, когато ходиш над света, ако минеш през България, отбий се при моето сиротно пиле и му кажи да се пази от черния котак, който се върти в градината. Забравих да поръчам на рожбата си, когато тръгвах. Кажи му още, че моето сърце изсъхна от мъка.

– Къде е твоето лястовиче? – попита вятърът.

– Оставил го в едно пукнато гърне, търкулнато, в градината, където цъфтят морави димитровчета.

Додето изрече тия думи старата лястовичка, аз се отроних от окото ѝ. Вятърът ме грабна и ме понесе над света. Девет дена летях. Ето сега паднах на туй цвете. Колко съм уморена! Искам да капна и заспя.

Сърцето на сакатото лястовиче се обърна. Стана бърже, отвори човка и пое отмалялата майчина сълза.

– Благодаря ти, майчице! - прошепна то, легна си в перушината и заспа, затоплено от сълзата, сякаш беше под майчините си криле.

Източник: <http://afish.bg/knigi/item/1145-angel-karaliichev-razkazvachata-na-prikazki.html>

ЮНАЧНОТО ПЕТЛЕ

Яхнал дребното си магаре, дядо Пешо се връщал от пазар. Клатучкал се и нещо си тананикал. Като стигнал дървения мост на крайселската река, той смахмузил магарето да мине по-бързо и го подканил:

– Де, Марко!

Засилило се дядовото Пешово магаре, но додето претупурка през моста, подковата на левия му заден крак се закачила на един чеп и се откъртила. Залъщяла върху моста като сребърен полуме-сец. Тъкмо в туй време откъм летния царски дворец се задала една позлатена колесница, теглена от два черни коня с червени звезди на челата и опашки до земята.

– Царската колесница минава! – рекъл старецът и отбил магарето си, да стори път.

Конете префучали покрай него. Искри изскачали изпод копитата им. Старецът извърнал глава и се загледал подир конниците, които препускали подир колесницата. Не щеш ли, позлатената колесница спряла изведнъж на самия мост. Нейната вратичка се отворила, отвътре се подала една глава с корона и нещо заповядала на най-близкия конник. Конникът скочил на земята, навел се, взел нещо и го подал на протегнатата навън ръка. Подир малко и колесницата, и конниците кривнали на завоя и изчезнали от очите на стареца.

– Какво ли намериха на моста? – проговорил озадачен дядо Пешо и подкарал магарето си, но то се залюляло и закуцало.

Дядо Пешо слязъл от самара, прегледал краката на магарето и като разбрал, че едната подкова я няма, поклатил глава, натъжил се и повел Марка към къщи. Като стигнал в тясното дворче на къщурката си, той извадил от пазвата си едно вързопче с дребни пари, преброил ги, видял, че няма да стигнат за нова магарешка подкова и тежко въздъхнал:

– Къде ще се дяна с този окуцял Марко?

Дядо Пешо имал едно юначко петле с жълти ботушки и с оскубана опашка. То се изправило пред своя стопанин и рекло:

– Защо въздишаш, дядо Пешо? Горе главата! Аз видях кой отнесе подковата на нашия Марко. Да не ми е името Петлю Пешев, ако не ти я донеса!

И напереното петле тръгнало към царския дворец. Вървяло, вървяло, стигнало до една река без брод и без мост. Спряло се на брега и се замислило как да мине отвъд. Мислило, чудило се, най-сетне си рекло:

– А бе, аз защо ли се чудя?

И като се навело, петлето с оскубаната опашка проточило шията си, отворило гърлото си и захванало да пие. Цялата река пресу-шило

и минало на другия бряг. Продължило по-нататък. Навлязло в една зашумена гора. Изведнъж напреде му изскочил един лъв и се озъбил:

– Хей ти, дето ходиш на два крака, кой ти позволи да влизаш в моята гора? Връщай се или ще те изям!

– Ще ми изядеш опашката! – отвърнало петлето.

– Я се махай от пътя ми! Лъвът разтворил устата си.

– А бе, ти – кипнало петлето – няма ли да се махаш?

И като проточило шия, то клъвнало лъва и го глътнало. Късно вечерта петлето с оскубаната опашка стигнало до царския дворец, прехвръкнало в градината, кацнало върху един клон тъкмо пред отворения прозорец, където спял царят. На стъклена масичка, до царската глава, лъщяла подковата на дядовото Пешово магаре.

– Кукуригууу! – изкукуригало петлето и запляскало с криле. Царят се стреснал и облещил очи:

– Кой смее да нарушава царския ми сън? – грозно изревал той.

– Аз! – отвърнало петлето.

– Какво искаш?

– Подковата!

– Не я давам! Тя ми е късмет! – отвърнал царят, грабнал я от масичката и я мушнал в пазвата си. Тогава петлето повторно и още по-силно изкукуригало.

– Докога смяташ да кукуригаш? – попитал царят.

– Цяла нощ ще пея и няма да те оставя да спиш, ако не ми дадеш подковата.

– Тъй ли? – заканил се царят и плеснал три пъти с ръце. Мигом в покоите му нахълтали деветима царедворци и паднали на колене.

– Какво ще заповядаш, господарю?

– Първо: заповядвам да напалите голямата пещ, дето печете хлябовете на цялата ми войска! Второ: заповядвам да хванете онова петле и да го хвърлите живо в пещта!

Както им заповядал царят, тъй направили царедворците. Напалили голямата пещ и когато жарта станала до колене –хвърлили дядовото Пешово петле вътре. Но петлето не се уплашило. Щом стъпило върху въглените, то зяпнало и рекло:

Водолей, водолей, всичката вода излей,
въглените угаси и петленцето спаси!

Додето изрече тези думи, цялата река рукала навън и заляла пещта. Угасила въглените.

На сутринта петлето изскочило живо и здраво и цял ден се разхождало в градината под прозореца на разлютения цар. А вечерта, щом владетелят заспал, то повторно закукуригало.

– Пак ли? – скокнал царят.

– Ще те науча аз тебе!

И заповядал на царедворците да го хвърлят в зверилницата, където било пълно с гладни вълци и пустали лисици. Щом се намерило в зверилницата, петлето, наместо да си глътне езика от страх, отворило клъвката си и викнало:

Лъвcho, лъvcho, mil и драг,
покажи, че си юнак?

Лъвът изскочил навън и на бърза ръка издушил всичките вълци и лисици. А петлето изхвръкнало от зверилницата живо и здраво. На третата нощ то пак закукуригало под отворения прозорец на двореца. И царят се предал, защото никой не може да излезе на глава с такова юначно петле. Извадил подковата от пазвата си, надянал я върху шията на петлето и креснал:

– На ти подковата, па се махай от главата ми!

Петлето си тръгнало към село, да зарадва натъжения дядо Пешо, а лъвът се приbral в гората.

Бабата и мечката

Отишла една баба в гората за дренки. Тъкмо се покачила на дряна и мечката под дряна.

– Слизай, бабо! – изръмжала мецана.
– Защо да сляза? – попитала бабата.
– Да те изям!
– Олелее! – завайкала се бабата.
– Недей, Мециано, ме яде, защото съм дърта и жилава, ами ела довечера у дома на гости. Аз си имам три дъщери. Първата е Мекушка, втората е Якушка, а третата – Веченка. Която си избереш – нея изяж.

Излъгала се мечката и оставила бабата. Като си напълнила торбичката с дренки, бабата се прибрала в къщи и заключила вратата.

Настъпила нощта. По едно време пристигнала мечката и се провикнала:

– Дай ми, бабо, Мекушка!

А бабата се обадила отвътре:

– Мекушка си е меко постлала и си е сладко заспала!

– Дай ми, бабо, Якушка! – захлопала Мециана.

– Якушка е яко вратата заключила! – отвърнала бабата.

– Дай ми, бабо, Веченка, или ще те изям! – изревала мечката.

– Не можеш, защото не ходи вече баба самичка в гората за дренки – рекла бабата и угасила светлинката.

А мечката си повлякла опашката към гората.

и гостилничарят

Отишъл веднъж нашият Хитър Петър на панаир. А там – гъмжило от хора. Едни продават, други купуват, трети ядат и пият в гостилниците. Спярал пред една готварница и надникнал през отворената врата. Вътре гостилничарят, опретнал ръкави, подклаждал десетина тенджери с яденета – едно от друго по-хубави. Хитър Петър бил гладен, но си нямал pari. Какво да направи? В торбич-ката си той носел само един сух крайщник от хляб. Извадил си крайщника и протегнал ръка към една от тенджерите, от която изли-зала най-гъста пара. Подържал хляба си над захлупената тенжера, додето се понакваси от парата и поомекне. Сетне си го изял сладко-сладко и си тръгнал. Гостилничарят, който го наблюдавал мълча-ливо, му пресякъл пътя:

- Хей, мой човек, къде тръгна, без да платиш?
- За какво да платя?
- За яденето.
- Хубава работа, ти не видя ли, че аз опитах само парата на тенджерата ти?

– Пара, пара, но и тя струва пари. Аз за тая пара, дето я изяде със сухия си хляб, дърва съм горил, вода съм носил, тенджера съм подклаждал! – занареждал гостилничарят.

– Брате – рекъл кротко Хитър Петър, – разбирам, но какво да ти дам, като нямам пукната пара?

– Щом нямаш пари, ще изядеш десет тояги, че да запомниш кога си лапал чужда пара! – развикал се гостилничарят.

Като почнала разправията, пред гостилницата се насьбрала навалица.

– Удрий! – рекъл Хитър Петър и застанал на слънце.

– Вземи тоягата и удрий, но си отваряй очите да не ме докоснеш, тъй както аз не докоснах яденето ти. Инак ще играе дървен господ по гърба ти.

– Какво да удрия? – смяял се гостилничарят.

– Удари десет тояги на сянката ми!

Всички наоколо прихнали да се смеят. Гостилничарят засрамен се скрил в гостилницата.

Още много приказки от Ангел Карадийчев можете да прочетете тук: <http://www.virtualnabiblioteka.com>

Защо дърветата стоят на едно място

По ония времена, когато земята приличаше на рай; когато вълкът и агнето бяха задушевни приятели; когато рибата плуваше в морето пържена и ако някому се дощеше риба, вземаше вилица, отиваше на морския бряг и трябваше само да си протегне ръката, за да се набоде сама най-сладката риба; в ония честити дни, когато

нивите раждаха готов печен хляб на самуни — дърветата имаха крака. Те не стояха, както сега, заковани на едно място, а ходеха, дето си щат, по нивите, по ливадите, по градовете и селата.

— Хей, дръвце — думаше някой ратай, — имаш ли добра сянка?

— Имам — отвръщаše дръвцето.

— Ела тогава на ливадата, долу, дето е зад дядовата Михова воденица! Отивам да кося сено за коня на моя господар и ми се иска да си подремна, когато напече слънцето. Ти ще ми пазиш сянка.

— На драго сърце — отговаряше дървото и тръгваше подир ратая.

Или:

— Ябълко червена, какъв хубав род си родила тая година! — дигаше нагоре очи някоя стара жена. — Имам си вкъщи десет внучета. Ако ми беше тута торбата, щях да я напълня с плод и всеки ден щях да давам по една ябълка на палавите деца — да ме слушат. Много са немирни и непослушни.

— Иди си, бабо — навеждаше се ябълката надолу, — довечера аз сама ще дойда у вас, преди да мръкне. Ще отърся от клоните си най-узрелите си ябълки и ще викна на твоите внучета:

— Събирайте!

Израсла беше тогава близо до един дълбок бистър кладенец една стройна тънка елха. Тя не ходеше като другите дървета, ами по цели дни и нощи стоеше над кладенчето, оглеждаше се във водите му и не можеше да се нагледа на хубостта си. През един пролетен ден отнякъде долетя птица гугувица, кацна под елхата., изви едното си око нагоре и рече:

— Колко си тънка и висока, елхице! Щом лъхне вятър, почваш да се люлееш. Позволи ми да свия гнездо в твоите клони и да си измътя едно пиле.

— Защо не свиеш гнездо на друго дърво? — попита елхата.

— Защото другите дървета скитат по цели дни и мене ме е страх да не загубя рожбата си, а ти все на едно място стоиш. И как хубаво се люлееш! Моето пиленце ще заспива, упоено от шума на твоите вейки. Позволяваш ли?

— Позволявам — каза елхата и пак потъна в кладенеца.

Направи си гнездо гугувицата и снесе само едно яйце. Легна да го мъти и измъти едно гугувиче голошарче, с жълта човка и жълти крачка. Щом излезе от яйцето, гугувичето записука:

— Гладно съм, мамо!

— Сега, маминото!

Честитата майка литна за храна и почна да носи: мухи, зрънца, червеи, гроздови зърна, трохи от торбите на орачите. Гугувичето стоеше в гнездото, ядеше като попско дете на задушница и растеше. Когато се показаха първите перца върху крилете му, неговата майка се дигна и цял ден ходи да разправя на птиците по гората, че и нейното чедо ще може да лети.

Един неделен ден елхата рече на гугувицата:

— Гугувице, ти като летиш по света, виждала ли си друга елха похубава от мене?

— Не съм, ти си най-хубавата.

Елхата се зачерви от радост и протегна нагоре клоните си. Въздъхна. В туй време някъде в полето затумка тъпан. Подир тъпана писна гайда.

— Какво е туй? — попита елхата.

— Хоро има днес на поляната. Всичките млади дървета се събират да играят. Цял ден ще свири гайдата и ще бие тъпанът.

— И аз ще ида да поиграя между яворите — засмя се елхата.

— Моля ти се не ходи тая неделя! — трепна гугувицата. — Почакай до неделя. Дотогава крилата на моя син ще пораснат. Ако сега идеш

и се хванеш между яворите и почнеш да тропаш — ще ми изтърсиш чедото от гнездото на земята и някоя лисица ще го лапне. Всички лисици стоят клекнали край хорото и гледат.

— Мамо — обади се от гнездото гугуничето, — яде ми се гроздово зърно!

— Сега, маминото! — скокна гугувицата и полетя към поповото лозе.

Но преди да се върна гугувицата, елхата отиде на хоро. Хвана се да играе между два явора. Почна да се друса, да кляка и да ихка, разтърси клоните си и птичето падна от гнездото на земята. Една лисица го затисна с лапата си и викна:

— Туй пиле е мой късмет!

Надвечер, когато елхата си тръгна, гугувицата я посрещна на сред пътя.

— Къде ми е златната рожба? — извика тя, като надникна в празното гнездо.

— Иди питай лисицата! — отговори елхата. — Аз не съм ти прислужница, за да ти пазя рожбата!

Сърцето на гугувицата писна като змия в огън. Тя дигна очи нагоре и прокълна:

— Дано даде господ краката ти да изсъхнат! И твоите, и краката на всичките дървета по земята! Всяко дърво, дето е, там да си остане за вечни времена, додето изсъхне и додето изгни!

От него ден дърветата пуснаха корени в земята и останаха като заковани все на едно и също място.

Източник: <https://chitanka.info/book/670-prikazen-svyat>

Материала подготвиха: Дарина Маркова и Десислава Бейска

Провери: Диляна Гаджева